

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВННІЕ ЗУНУ

Борис ПОГРІЩУК

2023 року

ЗАТВЕРДЖУЮ

Во. проєктора з науково-педагогічної
роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Біржова діяльність»

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність – 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Освітньо-професійна програма – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Кафедра економіки, обліку та оподаткування

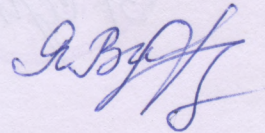
Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПІЗ (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)	Екзамен (сем.)
Денна	4	7	26	26	3	8	87	150	-	7
Заочна	4	7	8	4	-	-	138	150	-	7

31.08.2023 р.

Вінниця – ВННІЕ ЗУНУ – 2023

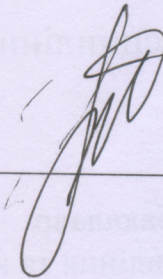
Робоча програма складена на основі ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», галузі знань 07 «Управління та адміністрування», затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 10 від 24 червня 2020 р.).

Робочу програму склала д-р. екон. наук, професор, професор кафедри економіки, обліку та оподаткування ВННІЕ ЗУНУ Валентина ЯСИШЕНА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки, обліку та оподаткування ВННІЕ ЗУНУ (протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.).

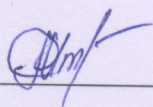
Завідувач кафедри економіки,
обліку та оподаткування ВННІЕ ЗУНУ
к.е.н., доцент

Віктор ПИЛЯВЕЦЬ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля», протокол № 9 від 30.08.2023 р.

Голова групи
забезпечення спеціальності
д-р. екон. наук, професор

Ольга СОБКО

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

Дисципліна «Біржова діяльність»	Ступінь вищої освіти, Галузь знань, спеціальність, ОПП	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Статус дисципліни – <i>обов'язкова дисципліна циклу професійної підготовки</i> Мова навчання – <i>українська</i>
Кількість залікових модулів – 4	Галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»	Рік підготовки: <i>Денна - 4</i> <i>Заочна - 4</i> Семестр: <i>Денна - 7</i> <i>Заочна – 7</i>
Кількість змістових модулів – 2	Спеціальність – 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Лекції: <i>Денна - 26 год.</i> <i>Заочна- 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна - 26 год.</i> <i>Заочна - 4 год.</i>
Загальна кількість годин – 150	Освітньо-професійна програма – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Самостійна робота: <i>Денна – 87 год.</i> <i>Заочна – 138 год.</i> Тренінг, КПЗ: <i>Денна – 8 год.</i> Індивідуальна робота : <i>Денна – 3 год.</i>
Тижневих годин – 11,5 год., з них аудиторних – 4 год.		Вид підсумкового контролю - <i>екзамен</i>

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Метою вивчення дисципліни “Біржова діяльність” є отримання теоретичних знань з організації і функціонування біржового ринку як складового елемента інфраструктури ринку, набуття практичних навичок із здійснення біржових операцій та вміння їх ефективно застосовувати на практиці.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

Основними завданнями вивчення дисципліни “Біржова діяльність” є:

- розкрити економічну сутність біржі;
- виявити особливості процесу створення бірж та їх структури в Україні;
- ознайомитися зі світовим досвідом роботи бірж;
- узагальнити практичні аспекти укладання біржових угод;
- опанувати методи біржового посередництва;
- оцінити стан і тенденції розвитку біржової кон’юнктури;
- дослідити кон’юнктуру біржового ринку та механізм котирування цін.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- здатність пояснити процес еволюції біржової торгівлі у процесі розвитку ринкових відносин;
- здатність аналізувати сучасний стан торговельно-посередницької діяльності біржі;
- здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування біржових структур;
- здатність застосовувати інноваційні підходи в біржовій діяльності;
- здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері біржової діяльності;
- здатність до бізнес-планування, оцінювання кон’юнктури ринків і результатів діяльності у сфері біржової практики з урахуванням ризиків;
- здатність оцінювати фінансові ризики при здійсненні біржових операцій та укладанні біржових угод.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Передумовою вивчення дисципліни “Біржова діяльність” є засвоєння дисциплін: “Маркетинг”, “Економіка та управління торговим підприємством”, “Підприємництво”, “Організація торгівлі”. Набуті знання і вміння використовуються при подальшому вивченні дисциплін професійної підготовки.

2.5. Програмні результати навчання.

В результаті вивчення дисципліни “Біржова діяльність” студенти повинні:

1. Знати зміст основних нормативних і законодавчих документів, що регулюють здійснення біржової діяльності.
2. Володіти принципами організації та проведення біржових торгів на товарній та фондовій біржах.
3. Володіти основами ф'ючерсної торгівлі.
4. Давати характеристику видам цінних паперів, що обертаються на фондовому ринку та визначати методи оцінки їх вартості.
5. Розробляти стратегію поведінки на фондовій і товарній біржах.
6. Розраховувати результат від здійснення певних видів біржової діяльності.
7. Використовувати механізм хеджування.
8. Оцінювати ринкову вартість цінних паперів.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

Змістовий модуль 1. Сутність біржової діяльності

Тема 1. Сутність біржової діяльності, її становлення і розвиток

Роль та місце біржі в економіці. Еволюція біржової торгівлі. Етапи розвитку світової біржової торгівлі. Суть біржі та її економічна природа. Функціональні особливості біржі.

Функції біржі в ринковій економіці. Види бірж. Товарна біржа, фондова біржа, валютна біржа. Міжнародна біржа, національна біржа. Біржа реального товару, ф'ючерсна біржа, опціонна біржа. Спеціалізована біржа, універсальна біржа.

Література: 3, 7, 9, 10, 14, 16, 18.

Тема 2. Біржовий товар

Поняття та склад біржового товару. Біржовий товар. Стандартизація біржових товарів. Класи біржових товарів. Характерні риси біржових товарів. Інформаційні потоки про якість і сертифікацію, необхідні для здійснення угод на біржі. Характеристика біржового товару товарних бірж. Біржові товари фондового і валютного ринків.

Види цінних паперів як біржового товару. Валютний курс. Пряме та непряме котирування.

Література: 3, 7, 9, 10, 14, 16, 18.

Тема 3. Базисні ринки

Загальна характеристика фондового ринку. Класифікація, принципи та функції фондового ринку. Учасники фондового ринку, їх права й обов'язки. Товарний ринок: його елементи, показники функціонування. Ціноутворюючі фактори на товарному ринку.

Географічна і товарно-галузева класифікація товарного ринку. Сектори та сегменти ринку товарів. Умови розвитку товарних бірж. Валютний ринок:

функції та суб'єкти. Біржова торгівля на валютному ринку.

Література: 2, 3, 4, 8, 10, 11, 26.

Тема 4. Біржові індекси та їх аналіз

Сутність поняття „біржові індекси”. Функції фондових індексів. Класифікація фондових індексів. Характеристика найбільш відомих індексів у світі.

Методи аналізу в біржовій торгівлі. Фундаментальний аналіз на сировинних ф'ючерсних ринках. Правила фундаментального аналізу, визначені американським дослідником ринку Хорном. Етапи проведення фундаментального аналізу на ф'ючерсних ринках.

Основні макроекономічні показники для здійснення довгострокового прогнозу цін та курсів. Визначення технічного аналізу. Основні постулати проведення технічного аналізу. Мета проведення технічного аналізу.

Література: 2, 3, 4, 8, 10, 11, 26.

Тема 5. Організація біржі та її управління

Етапи створення біржі. Документи для реєстрації та одержання ліцензії товарної біржі. Характеристика Закону України „Про товарну біржу”. Основні принципи діяльності біржі. Загальна структура біржі. Функції загальних зборів біржі. Стаціонарна структура біржі. Громадська структура біржі.

Література: 2, 3, 4, 8, 10, 11, 26.

Тема 6. Біржове посередництво

Характеристика окремих видів торговельно-посередницьких операцій. Переваги користування послугами торговельних посередників. Функції біржових посередників (агентів, брокерів, дилерів). Відмінні особливості діяльності основних біржових посередників.

Сутність поняття „брокер” згідно із Законом України „Про товарну біржу”. Види брокерів, які функціонують на товарних біржах України. Основні етапи економічної стратегії брокера. Види цінових стратегій. Форми цінової політики.

Сутність ефективності посередницької діяльності. Узагальнюючі показники оцінювання посередницької діяльності. Основні показники використовуються для оцінювання агентських операцій. Алгоритм розрахунку оцінки ефективності брокерських операцій.

Особливості оцінювання ефективності дилерських операцій.

Література: 2, 3, 4, 8, 10, 11, 26.

Змістовий модуль 2. Організація біржових торгів

Тема 7. Організація біржового торгу

Характерні розділи біржових правил. характеристика поняття „біржова яма”. Алгоритм проведення біржового торгу.

Характеристики доручення клієнта брокеру та класифікаційні ознаки доручень. Визначення поняття „аукціон”. Форми проведення аукціонів.

Характеристика простої форми біржового аукціону. Заочний, подвійний та безперервний аукціони.

Література: 1, 3, 5, 15, 17, 18, 26, 27.

Тема 8. Біржові угоди

Визначення біржової угоди. Вимоги до біржових угод. Класифікація біржових угод. Життєвий цикл угоди. Характеристика угод на товарній біржі. Класифікація угод на реальний товар. Відмінності форвардних та ф'ючерсних контрактів. Види й порядок укладання угод на валютній біржі.

Література: 1, 3, 5, 15, 17, 18, 26, 27.

Тема 9. Кліринг і розрахунки за біржовими угодами

Сутність і функції клірингу та розрахунків. Характеристика умов платежу за біржовими угодами. Форми розрахунків за біржовими угодами. Організація розрахункових операцій на біржі. Основні види ризиків під час використання розрахунково-клірингових систем. Головні напрями розвитку систем клірингу і розрахунків.

Література: 1, 3, 5, 15, 17, 18, 26, 27.

Тема 10. Біржове котирування

Види біржових цін. Принципи формування цін на біржі. Види цінових знижок. Складові біржової ціни на товари з урахуванням податкового законодавства України. Формування ціни під впливом попиту та пропозиції.

Сутність та правила біржового котирування. Порядок розрахунку типових біржових цін. Форми цінової політики. Види цінової стратегії та політики продавця на товарній біржі.

Література: 1, 3, 5, 15, 17, 18, 26, 27.

Тема 11. Управління фінансами у брокерській діяльності

Сутність та завдання управління фінансами у брокерській діяльності. Етапи розроблення фінансової стратегії брокерської контори. Формування структури початкового капіталу для посередницької діяльності. Показники розрахунку розміру початкового капіталу. Розгорнутий баланс потреби в початковому капіталі та джерела його утворення. Формування доходів і витрат брокерської контори. Утворення та використання прибутку брокерської контори. Основні джерела формування доходу брокерської контори

Література: 3, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 16, 17, 19.

Тема 12. Ф'ючерсний ринок та його особливості

Становлення ф'ючерсної торгівлі. Ключові дати в історії ф'ючерсних бірж США. Функції ф'ючерсних ринків. Особливості ф'ючерсного контракту. Ринок ф'ючерсних контрактів. Технологічний процес купівлі-продажу ф'ючерсних контрактів. Хеджування угод на біржовому ринку. Спекуляція на біржових торгах. Зміст біржової гри. Фінансові розрахунки ф'ючерсної торгівлі.

Література: 3, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 16, 17, 19.

Тема 13. Торгівля опціонами на біржі

Суть опціонів та їх характеристика. Головна відмінна особливість опціонної угоди. Мета опціонної торгівлі. Порівняльна характеристика опціонних та ф'ючерсних контрактів. Умови прояву внутрішньої вартості опціону. Фактори впливу на ціну опціону. Переваги опціону. Різновиди опціонних стратегій.

Література: 3, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 16, 17, 19.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ «БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

Денна форма навчання

	<i>Кількість годин</i>					
	Лекції	Практичні заняття	СРС	ІРС	Тренінг, КПЗ	Контрольні заходи
<i>Змістовий модуль 1. Сутність біржової діяльності</i>						
Тема 1. Сутність біржової діяльності, її становлення і розвиток	2	2	7	1	4	Поточне опитування, тестування
Тема 2. Біржовий товар	2	2	7			
Тема 3. Базисні ринки	2	2	7			
Тема 4. Біржові індекси та їх аналіз	2	2	7			
Тема 5. Організація біржі та її управління	2	2	7			
Тема 6. Біржове посередництво	2	2	7			
<i>Змістовий модуль 2. Організація біржових торгів</i>						
Тема 7. Організація біржового торгу	2	2	7	1	4	Поточне опитування, тестування
Тема 8. Біржові угоди	2	2	7			
Тема 9. Кліринг і розрахунки за біржовими угодами	2	2	7			
Тема 10. Біржове котирування	2	2	6	1		
Тема 11. Управління фінансами у брокерській діяльності	2	2	6			
Тема 12. Ф'ючерсний ринок та його особливості	2	2	6			
Тема 13. Торгівля опціонами на біржі	2	2	6			
Усього: 150	26	26	87	3	8	

Заочна форма навчання

	<i>Кількість годин</i>		
	Лекції	Практичні заняття	СРС
<i>Змістовий модуль 1. Сутність біржової діяльності</i>			
Тема 1. Сутність біржової діяльності, її становлення і розвиток	4	2	11
Тема 2. Біржовий товар			11
Тема 3. Базисні ринки			11
Тема 4. Біржові індекси та їх аналіз			11
Тема 5. Організація біржі та її управління			11
Тема 6. Біржове посередництво			11
<i>Змістовий модуль 2. Організація біржових торгів</i>			
Тема 7. Організація біржового торгу	4	2	11
Тема 8. Біржові угоди			11
Тема 9. Кліринг і розрахунки за біржовими угодами			10
Тема 10. Біржове котирування			10
Тема 11. Управління фінансами у брокерській діяльності			10
Тема 12. Ф'ючерсний ринок та його особливості			10
Тема 13. Торгівля опціонами на біржі			10
Усього: 150	8	4	138

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

5.1. Денна форма

Змістовий модуль 1. Сутність біржової діяльності

Практичне заняття №1

Тема: Сутність біржової діяльності, її становлення і розвиток

Мета: розкрити сутність біржової діяльності та визначити місце біржі в економіці.

Питання для обговорення:

1. Роль та місце біржі в економіці.
2. Функціональні особливості біржі.
3. Види бірж.
4. Спеціалізована біржа, універсальна біржа.

Література: 3, 7, 9, 10, 14, 16, 18.

Практичне заняття № 2

Тема: Біржовий товар

Мета: визначити поняття та склад біржового товару, з'ясувати характерні риси біржових товарів.

Питання для обговорення:

1. Поняття та склад біржового товару.

2. Класи біржових товарів. Характерні риси біржових товарів.
3. Інформаційні потоки про якість і сертифікацію, необхідні для здійснення угод на біржі.
4. Види цінних паперів як біржового товару.

Література: 3, 7, 9, 10, 14, 16, 18.

Практичне заняття № 3

Тема: Базисні ринки

Мета: вивчити загальну характеристику фондового ринку, з'ясувати учасників фондового ринку, їх права й обов'язки.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика фондового ринку.
2. Учасники фондового ринку, їх права й обов'язки.
3. Товарний ринок: його елементи, показники функціонування.
4. Географічна і товарно-галузева класифікація товарного ринку.

Література: 2, 3, 4, 8, 10, 11, 26.

Практичне заняття №4

Тема: Біржові індекси та їх аналіз

Мета: засвоїти методи аналізу в біржовій торгівлі.

Питання для обговорення:

1. Сутність поняття „біржові індекси”. Функції фондових індексів.
2. Методи аналізу в біржовій торгівлі.
3. Основні макроекономічні показники для здійснення довгострокового прогнозу цін та курсів.
4. Визначення технічного аналізу.

Література: 2, 3, 4, 8, 10, 11, 26.

Практичне заняття № 5

Тема: Організація біржі та її управління

Мета: дослідити основні принципи діяльності біржі.

Питання для обговорення:

1. Етапи створення біржі. Документи для реєстрації та одержання ліцензії товарної біржі.
2. Основні принципи діяльності біржі.
3. Загальна структура біржі.
4. Функції загальних зборів біржі.

Література: 2, 3, 4, 8, 10, 11, 26.

Практичне заняття № 6

Тема: Біржове посередництво

Мета: розкрити види брокерів, які функціонують на товарних біржах України.

Питання для обговорення:

1. Характеристика окремих видів торговельно-посередницьких операцій.
2. Сутність поняття „брокер” згідно із Законом України „Про товарну біржу”.
3. Види брокерів, які функціонують на товарних біржах України.

4. Основні етапи економічної стратегії брокера.
Література: 2, 3, 4, 8, 10, 11, 26.

Змістовий модуль 2. Організація біржових торгів

Практичне заняття № 7

Тема: Організація біржового торгу

Мета: засвоїти алгоритм проведення біржового торгу.

Питання для обговорення:

1. Характерні розділи біржових правил.
2. Алгоритм проведення біржового торгу.
3. Характеристики доручення клієнта брокеру та класифікаційні ознаки доручень.
4. Визначення поняття „аукціон”.

Література: 1, 3, 5, 15, 17, 18, 26, 27.

Практичне заняття № 8

Тема: Біржові угоди

Мета: розглянути класифікацію біржових угод, розкрити відмінності форвардних та ф'ючерсних контрактів.

Питання для обговорення:

1. Визначення біржової угоди.
2. Класифікація біржових угод.
3. Характеристика угод на товарній біржі.
4. Відмінності форвардних та ф'ючерсних контрактів.

Література: 1, 3, 5, 15, 17, 18, 26, 27.

Практичне заняття № 9

Тема: Кліринг і розрахунки за біржовими угодами

Мета: дослідити сутність і функції клірингу та розрахунків.

Питання для обговорення:

1. Сутність і функції клірингу та розрахунків.
2. Характеристика умов платежу за біржовими угодами.
3. Форми розрахунків за біржовими угодами.
4. Головні напрями розвитку систем клірингу і розрахунків.

Література: 1, 3, 5, 15, 17, 18, 26, 27.

Практичне заняття № 10

Тема: Біржове котирування

Мета: вивчити види біржових цін та принципи формування цін на біржі.

Питання для обговорення:

1. Види біржових цін. Принципи формування цін на біржі.
2. Складові біржової ціни на товари з урахуванням податкового законодавства України.
3. Формування ціни під впливом попиту та пропозиції.
4. Сутність та правила біржового котирування.

Література: 3, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 16, 17, 19.

Практичне заняття № 11

Тема: Управління фінансами у брокерській діяльності

Мета: розкрити сутність та завдання управління фінансами у брокерській діяльності.

Питання для обговорення:

1. Сутність та завдання управління фінансами у брокерській діяльності.
2. Етапи розроблення фінансової стратегії брокерської контори.
3. Формування структури початкового капіталу для посередницької діяльності. Розгорнутий баланс потреби в початковому капіталі та джерела його утворення.

Література: 3, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 16, 17, 19.

Практичне заняття № 12

Тема: Ф'ючерсний ринок та його особливості

Мета: дослідити ф'ючерсний ринок та його особливості.

Питання для обговорення:

1. Становлення ф'ючерсної торгівлі.
2. Функції ф'ючерсних ринків. Особливості ф'ючерсного контракту.
3. Ринок ф'ючерсних контрактів.
4. Технологічний процес купівлі-продажу ф'ючерсних контрактів.

Література: 3, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 16, 17, 19.

Практичне заняття № 13

Тема: Торгівля опціонами на біржі

Мета: розкрити суть опціонів та їх характеристику.

Питання для обговорення:

1. Суть опціонів та їх характеристика.
2. Головна відмінна особливість опціонної угоди.
3. Порівняльна характеристика опціонних та ф'ючерсних контрактів.
4. Фактори впливу на ціну опціону.

Література: 3, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 16, 17, 19.

5.2. Заочна форма

Змістовий модуль 1. Сутність біржової діяльності

Практичне заняття № 1

Тема: Сутність біржової діяльності, її становлення і розвиток

Мета: розкрити сутність біржової діяльності та визначити місце біржі в економіці.

Питання для обговорення:

1. Роль та місце біржі в економіці.
2. Функціональні особливості біржі.
3. Види бірж.
4. Спеціалізована біржа, універсальна біржа.

Література: 3, 7, 9, 10, 14, 16, 18.

Тема: Біржовий товар

Мета: визначити поняття та склад біржового товару, з'ясувати характерні риси

біржових товарів.

Питання для обговорення:

1. Поняття та склад біржового товару.
2. Класи біржових товарів. Характерні риси біржових товарів.
3. Інформаційні потоки про якість і сертифікацію, необхідні для здійснення угод на біржі.
4. Види цінних паперів як біржового товару.

Література: 3, 7, 9, 10, 14, 16, 18.

Тема: Базисні ринки

Мета: вивчити загальну характеристику фондового ринку, з'ясувати учасників фондового ринку, їх права й обов'язки.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика фондового ринку.
2. Учасники фондового ринку, їх права й обов'язки.
3. Товарний ринок: його елементи, показники функціонування.
4. Географічна і товарно-галузева класифікація товарного ринку.

Література: 2, 3, 4, 8, 10, 11, 26.

Тема: Біржові індекси та їх аналіз

Мета: засвоїти методи аналізу в біржовій торгівлі.

Питання для обговорення:

1. Сутність поняття „біржові індекси”. Функції фондових індексів.
2. Методи аналізу в біржовій торгівлі.
3. Основні макроекономічні показники для здійснення довгострокового прогнозу цін та курсів.
4. Визначення технічного аналізу.

Література: 2, 3, 4, 8, 10, 11, 26.

Тема: Організація біржі та її управління

Мета: дослідити основні принципи діяльності біржі.

Питання для обговорення:

1. Етапи створення біржі. Документи для реєстрації та одержання ліцензії товарної біржі.
2. Основні принципи діяльності біржі.
3. Загальна структура біржі.
4. Функції загальних зборів біржі.

Література: 2, 3, 4, 8, 10, 11, 26.

Тема: Біржове посередництво

Мета: розкрити види брокерів, які функціонують на товарних біржах України.

Питання для обговорення:

1. Характеристика окремих видів торговельно-посередницьких операцій.
2. Сутність поняття „брокер” згідно із Законом України „Про товарну біржу”.
3. Види брокерів, які функціонують на товарних біржах України.
4. Основні етапи економічної стратегії брокера.

Література: 2, 3, 4, 8, 10, 11, 26.

Змістовий модуль 2. Організація біржових торгів

Практичне заняття № 2

Тема: Організація біржового торгу

Мета: засвоїти алгоритм проведення біржового торгу.

Питання для обговорення:

1. Характерні розділи біржових правил.
2. Алгоритм проведення біржового торгу.
3. Характеристики доручення клієнта брокеру та класифікаційні ознаки доручень.
4. Визначення поняття „аукціон”.

Література: 1, 3, 5, 15, 17, 18, 26, 27.

Тема: Біржові угоди

Мета: розглянути класифікацію біржових угод, розкрити відмінності форвардних та ф'ючерсних контрактів.

Питання для обговорення:

5. Визначення біржової угоди.
6. Класифікація біржових угод.
7. Характеристика угод на товарній біржі.
8. Відмінності форвардних та ф'ючерсних контрактів.

Література: 1, 3, 5, 15, 17, 18, 26, 27.

Тема: Кліринг і розрахунки за біржовими угодами

Мета: дослідити сутність і функції клірингу та розрахунків.

Питання для обговорення:

5. Сутність і функції клірингу та розрахунків.
6. Характеристика умов платежу за біржовими угодами.
7. Форми розрахунків за біржовими угодами.
8. Головні напрями розвитку систем клірингу і розрахунків.

Література: 1, 3, 5, 15, 17, 18, 26, 27.

Тема: Біржове котирування

Мета: вивчити види біржових цін та принципи формування цін на біржі.

Питання для обговорення:

5. Види біржових цін. Принципи формування цін на біржі.
6. Складові біржової ціни на товари з урахуванням податкового законодавства України.
7. Формування ціни під впливом попиту та пропозиції.
8. Сутність та правила біржового котирування.

Література: 3, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 16, 17, 19.

Тема: Управління фінансами у брокерській діяльності

Мета: розкрити сутність та завдання управління фінансами у брокерській діяльності.

Питання для обговорення:

4. Сутність та завдання управління фінансами у брокерській діяльності.

5. Етапи розроблення фінансової стратегії брокерської контори.
6. Формування структури початкового капіталу для посередницької діяльності. Розгорнутий баланс потреби в початковому капіталі та джерела його утворення.

Література: 3, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 16, 17, 19.

Тема: Ф'ючерсний ринок та його особливості

Мета: дослідити ф'ючерсний ринок та його особливості.

Питання для обговорення:

5. Становлення ф'ючерсної торгівлі.
6. Функції ф'ючерсних ринків. Особливості ф'ючерсного контракту.
7. Ринок ф'ючерсних контрактів.
8. Технологічний процес купівлі-продажу ф'ючерсних контрактів.

Література: 3, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 16, 17, 19.

Тема: Торгівля опціонами на біржі

Мета: розкрити суть опціонів та їх характеристику.

Питання для обговорення:

5. Суть опціонів та їх характеристика.
6. Головна відмінна особливість опціонної угоди.
7. Порівняльна характеристика опціонних та ф'ючерсних контрактів.
8. Фактори впливу на ціну опціону.

Література: 3, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 16, 17, 19.

6. КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

КПЗ з дисципліни “Біржова діяльність” виконується самостійно кожним студентом на основі завдань, запропонованих викладачем. Метою виконання КПЗ є оволодіння певними навичками із здійснення біржових операцій та вміння їх ефективно застосовувати на практиці. При виконанні та оформленні КПЗ студент може використовувати комп'ютерну техніку. Виконання КПЗ є одним з обов'язкових складових модулів з даного курсу.

Тематика написання есе як складової КПЗ

1. Становлення і розвиток бірж.
2. Поняття і сутність біржі та біржової діяльності.
3. Організація біржових аукціонів.
4. Завдання біржової статистики.
5. Джерела статистичної інформації про біржову діяльність.
6. Поняття товарної біржі та біржового товару.
7. Види операцій на товарній біржі.
8. Система статистичних показників біржової діяльності.
9. Котирування біржових цін.
10. Методи розрахунку та аналізу індексів товарної біржі.
11. Фондова біржа і порядок організації її роботи.
12. Види цінних паперів та їх характеристика.
13. Система статистичних показників діяльності фондової біржі.
14. Методи розрахунку фондових індексів та основні індекси світових фондових бірж.

15. Фондові індекси України.
16. Валютна біржа та її функції.
17. Організовані світові валютні біржі.
18. Сутність валюти і види валютного курсу.
19. Види операцій на валютній біржі.
20. Поняття і види валютних пар.
21. Система статистичних показників діяльності валютної біржі.
22. Поняття та види криптовалюти.
23. Використання криптовалюти Bitcoin (Біткоін).
24. Особливості біржі криптовалют.
25. Статистичний аналіз показників біржі криптовалют.
26. Поняття біржової кон'юнктури та її основні характеристики.
27. Фундаментальний аналіз біржової кон'юнктури.
28. Статистичні методи аналізу біржової кон'юнктури.
29. Аналіз структурних зрушень біржового обороту.
30. Узагальнюючі показники економічної ефективності біржової діяльності.
31. Види біржових графіків та їх аналітичні можливості.

7. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ

Тренінг є ефективною формою практичної підготовки бакалаврів та сприяє як закріпленню теоретичних знань студентів з навчальних дисциплін, так і формуванню практичних навичок спільної роботи у малих групах, проведенні дискусії, презентації тощо.

Порядок проведення тренінгу

1. Вступна частина. Актуалізація теми тренінгового заняття та структуризація процесу його проведення. Ознайомлення студентів з метою тренінгу, його завданнями, процедурою проведення, очікуваними результатами. Представлення програми тренінгу.

2. Організаційна частина. Встановлення правил проведення тренінгу, формування робочих груп студентів, визначення завдань та розподіл ролей. Забезпечення учасників тренінгу роздатковими матеріалами: таблицями, бланками документів, алгоритмами проведення, інструкціями.

3. Практична частина. Виконання тренінгових завдань у групах із використанням базових та інноваційних методів проведення тренінгу за визначеною темою (проблемою). Підготовка презентаційних матеріалів за результатами виконання тренінгового завдання.

4. Підбиття підсумків. Презентація практичної роботи в групах. Обговорення результатів виконання завдань, обмін думками з проблематики теми тренінгу, підбиття підсумків, оцінка результативності роботи в групах та досягнення поставлених цілей тренінгу. Тематика тренінгу.

Тематика проведення тренінгових занять з дисципліни “Біржова діяльність”:

1. Аналітична оцінка сучасного стану вітчизняного біржового ринку.
2. Діяльність фондових та валютних бірж в Україні в сучасних умовах.
3. Система статистичних показників біржової діяльності.
4. Робота криптовалютних бірж.
5. Робота української міжбанківської валютної біржі.

6. Специфіка роботи сучасних товарних бірж у світі.
7. Порядок виставлення товарів на біржові торги.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

№ п/п	Тематика	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Функції біржі в ринковій економіці	7	11
2	Види цінних паперів як біржового товару	7	11
3	Валютний ринок: функції та суб'єкти	7	11
4	Основні макроекономічні показники для здійснення довгострокового прогнозу цін та курсів	7	11
5	Характеристика Закону України „Про товарну біржу”	7	11
6	Види брокерів, які функціонують на товарних біржах України	7	11
7	Характеристика простої форми біржового аукціону	7	11
8	Форми розрахунків за біржовими угодами	7	11
9	Головні напрями розвитку систем клірингу і розрахунків	7	10
10	Сутність та правила біржового котирування	6	10
11	Етапи розроблення фінансової стратегії брокерської контори	6	10
12	Особливості ф'ючерсного контракту. Ринок ф'ючерсних контрактів	6	10
13	Різновиди опціонних стратегій	6	10
Разом:		87	138

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота, індивідуальна робота, робота у групах, метод опитування, тестування, ситуативне моделювання, ділові ігри, реферування, виконання КПЗ, есе, підготовка і презентація проектів.

10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни “Біржова діяльність” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові роботи;
- оцінювання результатів КПЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- ректорська контрольна робота;
- екзамен;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

11. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів і перескладання: Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету (інституту) за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Письмові роботи (теоретична частина КППЗ) підлягають перевірці на наявність плагіату та допускаються до захисту з коректними текстовими запозиченнями (не більше 25 %). Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, військовий стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету (інституту).

12. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал за 100-бальною шкалою з дисципліни “Біржова діяльність” визначається як середньозважена величина в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Структура залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4 (екзамен)	Разом
20%	20 %	20%	40%	100 %
Опитування під час заняття (теми 1–6) – 7 балів за тему – макс. 42 балів. Модульна робота – макс. 58 балів.	Опитування під час заняття (теми 7–13) – 7 балів за тему – макс. 49 балів. Модульна робота – макс. 51 балів.	Підготовка КППЗ – макс. 40 балів. Захист КППЗ – макс. 40 балів. Виконання завдань під час тренінгу – макс. 20 балів.	Тестові завдання (10 тестів по 2 бали за тест) – макс. 20 балів. Задачі (2 задачі) – по 30 балів, макс. 60 балів. Теоретичне питання – макс. 20 балів.	100

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90 – 100	відмінно	A (відмінно)
85 – 89	добре	B (дуже добре)
75 – 84		C (добре)
65 – 74	задовільно	D (задовільно)
60 – 64		E (достатньо)
35 – 59	незадовільно з можливістю повторного складання	FX
1 – 34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом	F

13. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор	1 – 13
2.	Проекційний екран	1 – 13
3.	Комунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox)	1 – 13
4.	Наявність доступу до мережі Інтернет	1 – 13
5.	Персональні комп'ютери	1 – 13
6.	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1 – 13
7.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1 – 13
8.	Програмне забезпечення: ОС Windows	1 – 13
9.	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; PowerPoint і т.і.)	1 – 13
10.	Google Forms, Google Sheets	1 – 13

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Біловодська О.А., Сигида Л.О. Біржовий ринок у світі й Україні та фінансові механізми його розвитку. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. Вип. № 13. С. 484-488.

2. Біржова справа: підруч. для студентів ВНЗ / [Ю. В. Мельник та ін.]; за наук. ред д-ра екон. наук, проф. О.М. Сохацької; Терноп. нац. екон. ун-т. Вид. 3-тє, перероб., змін. та допов. Тернопіль: ТНЕУ, 2014. 654 с.

3. Блонська В.І., Пісько Т.І. Соціально-економічна ефективність діяльності торгового підприємства, резерви і шляхи їх підвищення. Науковий вісник. 2016. № 16.7. С. 22-34.

4. Буднік М.М., Курилова Н.М. Управління змінами: підручник. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2017. 226 с.

5. Вавдійчик І.М. Сучасний стан та тенденції розвитку біржової торгівлі в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. № 15. С. 182-185.

6. Височин І.В. Сучасні проблеми розвитку торгівлі в Україні. Формування ринкових відносин в Україні. 2016. № 10. С.92-96.

7. Дикань В. Л., Назаренко І. Л., Плугіна Ю. А. Біржова діяльність : підручник. Харків : УкрДУЗТ, 2017. – 283 с.

8. Господарський кодекс України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-153>

9. Глазова А. Б. Особливості віртуалізації світового фондового ринку. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 24 (1). С. 84–90.

10. Закон України „Про товарні біржі”, затверджено ВРУ № 1956-ХІІ 10.12.1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1956-12#Text>

11. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», затверджено ВРУ № 3480-IV від 23.02.2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>

12. Калач Г. М. Цифрова трансформація фондового ринку. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка. 2018. Вип. 2 (52). С. 171–177.
13. Калінеску Т.В., Кушал І.М., Кирилов О.Д. Біржова діяльність: підручник / Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. Сєверодонецьк: Вид- во СНУ ім. В. Даля, 2016. 444 с.
14. Лавринович В.В. Пепа Т.В. , Пішеніна Т. І. Біржова діяльність: Навч. посібник. К.: Ліра-К, 2016. 688 с.
15. Підгорний А.З., Самоєнкова О.В. Методологія статистичного дослідження біржової діяльності: навчальний посібник. Одеса: ФОП Гуляєва В.М., 2018. 170 с.
16. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І.М. Сотник, д.е.н., проф. Л.М. Таранюка. Суми: ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.
17. Правова основа й форми управління торгово-біржовою діяльністю. URL: <http://readbookz.com/book/169/5228.html>.
18. Приходько Д. О. Основи біржової діяльності: підручник. Харків. ФОП Бровін О.В. 2021. 280 с.
19. Резнік Н.П. Особливості функціонування вітчизняного біржового товарного ринку у сучасних умовах. Наукові праці МАУП. 2016. Вип. 50. С. 115-118.
20. Резнік Н.П., Яворська В.О., Слободяник А.С. Фінансові деривативи. навчальний посібник. К. : ЦП Компрінт, 2017. 540 с.
21. Солодкий М.О., Резнік Н.П., Яворська В.О. Основи біржової діяльності: навчальний посібник за ред. М.О. Солодкого. К.: ЦП Компрінт, 2017. 450 с.
22. Солодкий М.О., Яворська В.О., Кравченко А.С.. Розвиток біржової торгівлі на товарних та фінансових ринках: монографія. К.: ЦП "Компрінт", 2017. 287 с.
23. Сохацька О. М., Кухтин О. Б. Сучасні тенденції віртуалізації світового фондового ринку. Вісник Економіки, 2021. Вип. 4. С. 77-91.
24. Українська біржа криптовалюти BTC TRADE UA. URL: <http://btc-trade.com.ua/stosc>
25. Управління торгово-біржовою діяльністю. URL: http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/books/_book-778.htm.
26. Farming Futures. A guide to the agricultural commodity futures markets. - Cambridge, CHRISTOPHER PRIOR-WILLEARD, 2004. 126p.
27. Garner C. A trader's first book on commodities: everything you need to know about futures and options trading before placing a trade. DeCarley Trading, LLC; ed. Edition, 2017. 246 p.
28. O'Neil W. J. How to Make Money in Stocks: A Winning System in Good Times and Bad, Fourth Edition. McGraw-Hill Education, 2009. 464 p.
29. Rogers J. Hot Commodities: How Anyone Can Invest Profitably in the World's Best Market. Random House Trade Paperbacks; Reprint edition, 2007. 272 p.
30. Shiller R. J. Irrational Exuberance 3rd edition. Princeton University Press; 3 edition, 2015. 392 p.
31. Schwager J. D.. Market Wizards, Updated: Interviews With Top Traders.

Wiley, 2012. 512 p.

32. Trading on Canadian Futures Markets. Fifth Edition by John E.Hore. Toronto, The Canadian Securities Institute, 2008. 196p.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

1. Державна служба статистики України: Структура угод на біржах. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

2. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua>.

3. Офіційний веб-портал парламенту України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

4. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В. В. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

5. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://www.nssmc.gov.ua>.